

RENAȘTEREA

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMÂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Strada Iuliu Maniu Nr. 36.

Cenzurat.

RELIGIA ÎN ȘCOLILE SECUNDARE

— O fază nouă. —

Se pare că dezideratele formulate de reprezentanții filozofiei în țara noastră, au avut darul să convingă autoritățile superioare școlare, căci Ministerul Instrucțiunii a trimis tuturor școlilor secundare adresa Nr. 25550, la care se cere răspuns într'un răstimp de 8 zile. Prin circulara amintită, se comunică hotărârea Ministerului de a se reveni la liceul de 8 clase, a-nume gimnaziul cu 3 clase, iar liceul propriu zis cu 5 clase, pentru ca, începând cu cl. VII-a, să se facă posibilă, la o vârstă potrivită, manifestarea înclinării elevilor spre *litere* sau *științe*.

Această reorganizare a liceului impune o nouă repartitie a materiilor și un nou orar. Iată un tablou general al noii repartitii:

Româna	28 ore
Latina	18 „
Franceza	24 „
Istoria	16 „
Matematica	27 „
Șt. Fizico-chimice	19 „
Șt. Naturale	13 „
Desen	10 „
Educația fizică	16 „

Educ. morală { o catedră
Dreptul { de filosofie
Filosofia { cu 18 ore

Religia, în noul orar, are un total de 12 ore: câte 2 ore în clasele până la a V-a, câte o oră în cl. VI—VII și *nici una în clasa VIII-a.*

Iată, așa dar, că, pretenția filosofilor de a se face o catedră complectă de ramuri filosofice, între cari ar intra și *educația morală (!)* a fost pe deplin satisfăcută.

Păreră noastră, spusă respicat în alt articol, e că studiul abstract și speculativ al filozofiei, nu poate da educația morală tineretului, necesară pentru înfruntarea problemelor și ispitelor vieții. Aceasta nu i-o poate da decât Evanghelia, cu preceptele ei de etică sublimă; nu i-o poate da decât cultivarea și întărirea credinței într'un Dumnezeu sfânt și într'un Mântuitor, iubitor și care, prin jertfa Lui, a deschis drumul tuturor posibilităților de desăvârșire a sufletului.

Nu negăm valoarea studiilor filosofice. Dimpotrivă, prin metafizică, mai cu seamă, mintea se îndeletnicește a veni în con-

tact cu noțiunile transcendente și deci înalță sufletul spre noțiuni, cari formează însăși miezul Religiei. Precum nu negăm nici valoarea educației fizice, căreia i se consacră, în noile programe nu mai puțin de 18 ore, ceea ce în contrast cu un număr mult mai mare de efort intelectual, va reprezenta o relaxare extrem de importantă pentru elevi. Dar nu înțelegem ca domeniul Religiei, chemată să formeze sufletește generațiile de mâine, să fie impietat de științele filosofice, ori cât de pasionante ar crede unii specialiști că pot fi pentru tineret.

Educația morală nu poate fi

încredințată, decât acelor, ce vorbesc elevilor despre legile supreme ale lui Dumnezeu și nu de teoriile — vai! atât de schimbătoare — ale filosofilor tuturor vremurilor.

Credem că ar fi absolut necesar ca Mitropolia Ardealului să convoace o conferință a profesorilor de religie — cum s'a făcut de altfel și la București — iar, până atunci, punem coloanele noastre la dispoziția celor, ce vor să discute această arzătoare problemă *din punct de vedere creștin*, pentru ca să provocăm o salutară mișcare de opinie publică.

Pregătire de Sf. Sărbători.

„Prin post ne putem întoarce din nou în raiul, din care am fost scoși, pentru plăcerea mâncării.

St. Ieronim.

Neînfrânarea pierde omenirea. Acesta este tâlcul postului, prin care, credincioșii tuturor veacurilor și-au întărit sufletele și s'au pregătit pentru întâmpinarea momentelor mai deosebite ale Sf. Biserici. În preajma Sf. Paști, Biserica ne cere un astfel de răstimp de înălțare sufletească, prin stăpânirea poftelor trupesti. Nu numai post exte-

rriorizat, cu mâncăruri ușoare, ci și un post de auto-examinare și umilire, care să ne ducă la conștiința nenumăratelor noastre călcări de legi dumnezeiești. Numai o reală pocăință ne poate duce la mărturisire sinceră și îndurerată, care să ne facă vrednici de a ne împărtăși cu sângenele și trupul Mântuitorului, spre iertarea păcatelor. Mai cu seamă noi, intelectualii, trebuie să ne întoarcem la o religie practică. F. O. R.-ul îndeamnă pe membrii săi să-și găsească,

FOILETON

Mici studii istorice. Cevă despre Maramureș și Muncaciu.

O descripție mai veche a Jidanilor.

În 1876 Șt. Szilágyi a publicat o carte despre Maramureș: *Máramaros vármegye egyetemes leirása.*

Pentru tabloul vieții jidănești a cerut ajutorul unui Ovrei: Sichermann, care-a și scris § 62 al cărții.

Nu-i rău să aflăm cum se priveau ei pe ei în 1876.

§ 62. Evreii.

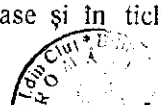
1. În județul Maramureș, până în a doua jumătate a secolului al XVIII nu se găsesc Evrei, decât întâmplător, câte unu-doi, ca arendatori de-ai fiscului. Din prilejul recensământului ordonat de împăratul Iosif, în 1787, numărul bărbaților se ridică la 1214. Femeile nu erau cuprinse în recensământ. În 1804—5 recensământul dă 2488 bărbați și 682 soții, numărul fetelor fiind lăsat afară și cu această ocazie. Numărul bărbaților s'a

înmulțit deci, în 17 ani, cu 1274. Așezarea evreia fost împedecată, în mare parte, de împrejurarea că nu putea să se extindă pe teritoriile fiscului. Din cauza acestei măsuri se găsesc și astăzi terenuri de ale fiscului, pe care nu locuiesc Evrei; în alte părți însă înmulțirea lor e cu atât mai bătaoare la ochi. Evreimea de pe valea Tisei, a Vișăului și a Taracului e originară, aproape exclusiv din Galiția; pe când în celelalte ținuturi s'a strecurat, prin *ingeniositatea russei*, din județele învecinate.

2. *Îmbrăcămintea și obiceiurile* unei bune părți a evreimei din Maramureș și-a păstrat caracterul vechiu oriental. Fizionomia lor încă e, în întregime, orientală. În afară de câțiva imigrați din timpul din urmă, mai înaintați nici chiar cei mai bogați nu se silesc, în privința aceasta, să se adapteze vremii, bătându-și prea puțin capul cu comoditatea. *Portul* lor iese o înfățișare particulară din cauza caftanului lung (plundra), a pieptarului împodobit cu ciucuri (cziczesz, taleszkuton) și a tichiei rotunde, de catifea, de sub pălărie (jarmike). În zilele de sărbătoare bărbații însurați umblă, de obicei, în caftan de mătase și în tichie tivită cu

blană (strambi). Pantaloni lor, lungi până la genunchi, sunt întregiți, vara, de ciorapi, în cari încălță papuci. Părul și-l tund scurt, foarte adesea și-l rad, asemenea Turcilor; numai lângă urechi își lasă doi perciuni, cari atârnă lung. Portul femeilor începe să nu mai aibă caracterul oriental. Fiecare, după cum îi permite situația, urmează moda europeană mai nouă sau mai veche. Cu ocazia măritişului, cea mai mare parte a femeilor se tund și poartă perucă. În zilele de sărbătoare, multe din ele își pun bijuterii, îndeosebi perle orientale, iar unele poartă haine de mătase. În această privință chiar și cele mai sărace sunt peste măsură de vanitoase, renunțând mai de grabă la alte lucruri, numai să nu le lipsească perlele și bijuteriile.

3. O trăsătură particulară a caracterului Evreilor este *spiritul de samsar*. *Părinții nu se prea silesc să dea o altă creștere copiilor lor.* Îi însoară de curând. Și chiar în ziua căsătoriei iau zestrea oferită de părinți sau de tutori. Tânăra păreche rămâne apoi doi ani, alternativ, la părinți, pentru ca în timpul acesta să se introducă în afaceri și totodată, din prilejul economiilor zilnice ale casei, să-și înmulțească capitalul.

prin tainele sf. Biserici, atât echilibrul sufletesc — care este rodul unei conștiințe curățite de vină și de remușcări — cât mai cu seamă stimulentele necesare pentru trăirea unei vieți pe un plan superior, care isvoresc din recunoștința noastră față de jertfa lui Hristos. Îndemnăm deci pe toți, în cuvintele

prorocului „Chiar acum, zice Domnul, întoarceți-vă la Mine, cu toată inima, cu post, cu plânset și cu bocet! Sfâșiați-vă inimile, nu hainele și întoarceți-vă la Domnul, Dumnezeul vostru. Căci el este milostiv și plin de îndurare, îndelung răbdător și bogat în bunătate.“

Misionari și misionarism.

De când conducătorii noștri, pentru „echilibrarea“ bugetului au desființat posturile de misionari din toate eparhiile, lipsa din ce în ce mai crescândă a acestora s'a resimțit. De ce? Fiindcă demult Biserica, n'a trecut prin vremuri mai grele ca astăzi. Tendința accentuată în majoritatea statelor „creștine“ pentru separație; bolșevismul din Rusia, protivnic ideii de Dumnezeu, schingiuitor al clerului, profanator al bisericilor; trista stare din Spania; lupta acerbă a conducătorilor din Germania pentru a supune cu totul Biserica politicii; noianul de secte cu idei subversive, cari, mișună și în țara noastră. Mai adaug la acestea și greutățile cu cari au de luptat bieții preoți; indiferențimul atâtor, lipsurile materiale din ce în ce mai acute și câte încă Dumnezeu! Toată această stare ce altceva cere dela Biserică, decât o activitate încordată și multiplă? O ramură de primul rang, a acestei activități, e fără îndoială *misionarismul*. Neînchipuit de mult i se ridică moralul unui preot, aruncat în cine știe ce văgăuni de munți, sau într'o mlaștină de sat, când vede în casa lui de pământ, sau în bisericuța de bârne, pe „părintele misionar“, interesându-se de durerile lui, de parohienii lui, de relele cari bântuiesc și dându-i în consecință sfaturi și încurajări! Cât de înălțați sufletește se simt apoi credincioșii lui, când văd în mijlocul lor, sau aud din gura unui „mare domn preot“ dela „Cluj“, în-

demnuri folositoare! Îmi vine în minte, cum la conferința de toamnă din anul 1929, cu câtă însuflețire au participat la biserică și școală credincioșii din *Așintș*, fiindcă pe lângă păr. protopop, eră și păr. Opreanu, misionarul eparhiei.

Nu de mult am prins de veste, că P. S. Episcop Nicolae a numit trei misionari în eparhia noastră, doi protopopi și un preot, fiecare cu câteva protopopiate. Foarte fericită idee, întrucât vor face neprețuit bine eparhiei în general, protopopiatelor, cum și singuraticelor parohii, în cari atâtea răni sunt de lecut, atâtea neînțelegeri de aplanat, atâtea preoți deprimați din cauza atmosferei creiată de spiritul anticlerical pe de-o parte, de preoții și credincioșii altor confesii pe de alta, sau chiar de proprii lor credincioși.

Așteptăm cu drag pe noii misionari în mijlocul nostru al preoților și al parohiile noastre răslețe, în bisericuțele noastre modeste, în mijlocul credincioșilor noștri înșelați atâtea de semănătorii demagogici, și cari, dacă mai au o încredere, aceea este în oamenii și în fețele bisericesti. Îi așteptăm și îi chemăm în ajutor, îi așteptăm ca încurajatori, îi dorim ca pe niște soli aducători de vești bune. Le va fi grea, obositoare sarcina, dar răsplata, satisfacția sufletească-morală nu va fi deloc mai mică.

Rămân convins, — întrucât îi cunosc — că vor fi cu adevărat misionari, făcând un adevărat misionarism.

Pr. Andrei Eftimie

† MARIA DIMA

Sâmbătă în 24 Februarie a. c., a fost petrecută la groapă distinsa și mult apreciată văduvă rămasă după fostul maestru-director al Conservatorului din localitate, G. Dima.

Creșterea ei aleasă, în casa unchiului ei, fostul director seminarial și protopop al Săliștei, Ion Hannia, calitățile ei de artistă, soție și mamă au înălțat-o în ochii societății române din Sibiu și Brașov, cari au apreciat-o după adevăratele ei vrednicii.

Aici în Cluj, unde s'a stabilit după războiu, n'a încetat de a fi o tovarășe credincioasă a iubitului ei soț și o adevărată podoabă a femeii române.

Legăturile familiare cu familiile Pușcariu, Moga și Bologna i-a înles-

nit mult durerile suferite în viață, temnița soțului martir, moartea unui fiu iubit și toate le-a suportat cu rezignație creștinească.

La înmormântare a petrecut-o elita societății românești. Episcopia a trimis corul funebral al Academiei să-i dea cinstea din urmă și a dispus tragerea clopotelor la Catedrală, pe care, Dima în viață era între cei ce doreau să o vadă terminată. — Corul Conservatorului prin jalnice accente „*Plâng și mă tânguiesc*“ a reînviat amintirea fostului prim director. — S'au rostit și câteva vorbiri scurte și impresionante, cum se cuvine la astfel de cazuri de durere.

În veci pomenirea ei!

F. O. R.

DUMINICA ORTODOXIEI

La Cluj.

Duminică, 25 Februarie a. c., la ora 4 d. m., a avut loc în sala „Armonia“ din dosul gării, o serbare religioasă în cadrele „*Frăției ortodoxe române*“, cu concursul corului studenților teologi.

În prezența dlui consilier Curea și protopop Vasile se deschide serbarea cu:

1. „*Tatăl nostru*“ de C. Porumbescu, executat de corul teologilor, sub conducerea neobositului profesor Dr. V. Petrașcu, care și-a dat concursul neprețuit, la toate ocaziile binevenite — unde cereau interesele bisericii și ale neamului.

2. Prof. Dr. L. Chirilă, vicepreședintele „*Frăției ortodoxe române*“ secția protopopească Cluj, care a ținut o frumoasă și documentată conferință ocazională: „*Împărații bizantini în luptă cu sf. icoane*“, arătând marile frământări religioase din vea-

cul VIII—IX, în Împărăția bizantină, Tirania împăraților Leon III Isaurul, Const. Copronimos, cel cu multe fărâdelegi, Leon Armeanul superstițiosul și omul simplu, au fost caracterizați prin pildele vieții acestora. În mijlocul atâtor prigoniri strălucesc în virtuți creștine, împărătesele Irina și Teodora. Cea din urmă restabilește definitiv cultul icoanelor. Conferențiarul, prin comparație, remarcă adâncă religiositate a vovezilor români ca: Ștetan cel Mare, Mihai Viteazul, Brâncoveanu, Neagoe Basarab, Vasile Lupu și Regele Ferdinand, toți întemeietori de mănăstiri și așezăminte creștine ortodoxe.

Conferința a avut un frumos succes moral, într'un cartier, unde curentele anticreștine sunt în deplină desfășurare.

Nu putem trece cu vederea absența tuturor conducătorilor atelierelor C. F. R., cari, ori sunt ostili bisericii ortodoxe, ori nu înțeleg rostul propagandei culturale și creștine, pe care o susține „*Frăția ort. română*“.

3. „*Cerurile spun*“ de Davidoff,

Până la vârsta de 12 ani băieții învață scrierea ebraică, puțină aritmetică și Talmudul, dela dascăli destul de slab pregătiți, imigrați din Galiția. Cei cari învață și după aceasta și se disting între tovarășii lor intră ca învățăcei la vre-unul din rabini, mai renumiți. Dar, cu toate acestea, *nici aceștia nu-și însușesc o cultură corăspunzătoare vremii de azi. Rabini din Maramureș nu știu decât excepțional să se iscălească în unguște și afară de religia lor și de istoriile vechi n'au nici cel puțin elementele celorlalte științe. Pe lângă jargonul lor ebraic-german, învață și limba poporului în mijlocul căruia trăesc.*

4. În satele în care locuiesc își clădesc casele la marginea drumului de țară, sau se silesc să pună mâna pe clădirile astfel situate, deoarece sunt sau negustori sau cârciumari sau măcelari. Pe lângă aceasta se silesc cu o îndărătnicie neostoită să-și valorifice micile lor capitaluri. *În timpul din urmă însă au început să se ocupe și cu agricultura; iar în satele cu păduri industria lemnului începe să ia o dezvoltare mare. Această industrie, care le aducea altădată frumoase venituri, a început, însă, să tănjască, de când cu exploatarea fiscală, ale „Societății ungaro-germane pentru industria lemnului“ și ale societății „Comerțul lemnului în Maramureș“,*

proprietatea câtorva acționari elvețieni, așa că *în deceniul din urmă mulți negustori de lemne au dat faliment.*

5. Față de *săraci* sunt miloși și darnici. Pentru ajutorarea acestora comunitățile au întemeiat societăți de binefacere. *Comunitatea e alcătuită din membrii cei mai de vază ai fiecărei comune; de prosperitatea ei se îngrijesc președintele, vicepreședintele, secretarul, casierul, censorul și membrii electori. Epitropii sunt, din oficiu, membrii ai comunității. Nici o comunitate nu e definitiv organizată. Societățile lor de binefacere nu au încă statute recunoscute de autorități; în privința aceasta lucrările sunt încă în curs.*

Țin așa de mult la învățăturile lor încât din prilejul congresului izraelit, ținut la Budapesta, din partidul ortodox s'a scindat o fracțiune numită Chasi dim, cu un caracter și mai ortodox. În seara sărbătorilor își închid prăvăliile și nu și le redeschid decât în seara ultimei zile din sărbători. Bărbații cercetează zilnic casele de rugăciune și petrec acolo îndeosebi dimineața, câte o oră-două. La biserică comună nu merg, însă, toți. Evreii cari se deosebesc în păreri își fac case de rugăciuni deosebite, cari poartă numele vre-unei societăți de binefacere sau a localității vre-unui rabin mai re-

numit a cărui învățătură le adoptă fără rezervă și la care se duc din când în când, pentru a-i cere sfaturi.

6. În a opta zi dela naștere băieții sunt tăiați împrejur de o persoană anume aleasă. Părinții cheamă (la această ceremonie) pe cumetri și noul născut primește numele rudei care a decedat mai pe urmă. După tăierea împrejur urmează un mare ospăț; cu ocazia aceasta se adună milă pentru săraci. La aceste serbări se cântă versuri ocazionale. Botezul fetelor nu e legat de o zi anumită.

7. *Nunțile* lor sunt, de obicei, foarte populare și zgomotoase. Evreii mai bogați aduc la aceste serbări, câte o muzică de evrei din Galiția vecină. Bărbații și femeile se adună în camere separate și, înainte de cununie, femeile obicinuesc să danseze între ele. Părechea nouă e cununată de obicei de un bărbat anume ales; numai în cazuri excepționale de rabin. Urmează apoi ospățul, după care un bărbat glumeț conduce pe mireasă voalată în fața bărbaților. Acest bărbat ține de capătul unei năfrâmi, iar mireasa de altul și tot timpul dansează. Dansul acesta constă din niște salturi însoțite de muzică și aplauzele privitorilor. Petrecerea ține de regulă de seara până în zori, cântând pe noua soție și-și pun o scufie peste perucă. Peruca aceea-

— executat cu multă măiestrie de corul teologilor — sub conducerea dlui prof. Dr. V. Petrașcu, precum și:

4. „Sfânt, sfânt“ de Dima și

5. „Pre noi înșine“ de S. Drăgoi, cântat de corul teologilor.

6. De încheiere dl protopop VasIU aduce vii mulțumiri dlilor prof. Dr. V. Petrașcu și dlui prof. Dr. Lazar Chirilă, pentru binevoitorul concurs dat F. O. R.-ului, care în Dumineca Ortodoxiei împlinea un an de existență. Face un apel pentru crearea unui fond spre zidirea unei biserici în acest cartier.

Dl protopop îi roagă pe bunii creștini să-și lege de suflet cuvintele sf. biserici, ca în locul tablourilor moderne, să-și așeze câte-o iconiță sfântă pe perete, care să le fie călăuzitoare vieții.

Frumoasa impresie pe care a făcut-o corul, a determinat pe dl Căpraru să doneze 500 Lei pentru tipărirea de note.

La ora 5^{1/2} serbarea se sfârșește într-o atmosferă frumoasă.

Un asistent

La Turda.

Din inițiativa laudabilă a Comitetului Central al F. O. R., s'a sărbătorit anul acesta „Dumineca Ortodoxiei“ cu un deosebit fast în orașul nostru. Din Cluj au sosit d. prof. Dr. Valer Moldovan, președintele secției Eparhiale, însoțit de dl prof. Dr. Gh. Stănescu, secretarul acestei secții, spre a sărbători, „Dumineca Ortodoxiei“, cât și faptul, că anul trecut, în această zi de sărbătoare a luat ființă, marea asociație „Frăția ortodoxă Română“.

După serviciul divin oficiat de părintele protopop Iovian Mureșian, asistat de preoții Emil Mureșian și prof. Traian Anca, în fața unui public select și numeros, președintele cercului Turda dl Dr. Mișu Moldovan, salută în numele Forului cât și a Societății Naționale Ort. a Femeilor Române pe oaspeții dela Cluj, vorbind despre însemnătatea Frăției. Dl

prof. Dr. Gheorghe Stănescu, a ținut o interesantă și bine documentată conferință, tratând despre luptele iconoclaste în trecutul Bisericii Răsăritului și triumful dreptei credințe.

Au mai vorbit părintele protopop Iovian Mureșian și dl Dr. Mișu Moldovan, cari au mulțumit în cuvinte bine simțite oaspeților dela Cluj pentru cinstea, cu care i-a onorat prin prezența lor. De remarcat, acțiunea Forului, a trezit un ecou adânc în sufletul intelectualilor ortodocși dela Turda. Însuș prefectul județului, dl Dr. Remus Pașca, un bun și inimos ortodox, prin prezența dsale, a voit să arate tuturor, că F. O. R., această nouă organizație cu scop atât de nobil, trebuie sprijinită de tot ce-i suflare românească ortodoxă, cu toate mijloacele posibile.

Reușita acestui promițător început de trezire a conștiințelor românești, la o viață religioasă ortodoxă mai pronunțată, fără îndoială are a se mulțumi iscusinței, cu care vrednicul părinte protopop Iovian Mureșian a jutat de președintele Cercului Turda al F. O. R.-ului dl Dr. Mișu Moldovan, a știut să aducă într'un mănunchiu pe credincioșii săi intelectuali și țărani.

Sărbătorirea „Duminicii Ortodoxiei“ a câștigat în amploare și prin bogata contribuție muzicală a corului mixt parohial, condus de dl prof. Izidor Iasinschi, căruia i se cuvine toată lauda.

La Bistrița.

Și în anul acesta „Dumineca Ortodoxiei“ în orașul nostru s'a prăznuit cu un fast deosebit. După terminarea serviciului divin un public imens s'a întrunit în sala cinematografului „Omnia“, care de data aceasta a fost prea mică. La orele 11 a. m., s'a început serbarea cu un program bogat așa: tablou viu, cântări executate de elevii liceului „Al. Odobescu“, apoi de fetițele dela Gimnaziu din localitate sub conducerea dlui prof. Bucur, declamări, iar punc-

tu culminant a fost conferința dlui Dr. Andrei Buzdug, profesor la Academia teologică ort. din Cluj. Timp de o oră asistența a avut o relevație și o înălțare sufletească, ascultând cu multă atenție conferința despre „Importanța Ortodoxiei în trecutul nostru românesc“. Conferințiarul a fost răsplătit la urmă cu multe aplauze,

iar dl Dr. Ioan Lazar, preș. „Frăției Ortodoxe“ a adus conferințiarului cuvinte de mulțumită bine simțite.

Serbarea a fost organizată de președinta Societății ort. a femeilor române, Doamna Bejan, de președintele „Frăției Ortodoxe“ Dr. Ioan Lazar și de părintele protopop Victor Mureșan.

Tineretul nostru și F. O. R.

Noi Românii trăim într'o țară frumoasă și bogată, ca puține alte țări pe suprafața pământului. Tocmai din această cauză suntem invidiați și avem mulți dușmani în lăuntru și afară, cari ne ponegresc ca pe niște oameni necivilizați și nevrednici de a conduce și de a sta alături de alte popoare luminate.

Între astfel de împrejurări se pune întrebarea ce facem noi? Răspunsul e scurt și categoric; ne certăm și ne luptăm întreolaltă. N'avem un ideal, un punct fix către care să tinem toți. Bătrânii noștri — onoare excepțiilor — cu indiferentismul lor nu vroiesc să țină seama de înclinările sufletești ale tineretului. Tineretul — iarăși onoare excepțiilor — la rândul său nu mai știe ce este frica de Dumnezeu, rușinea de oameni și cinstea și respectul față de cei bătrâni. Cei de sus n'au încredere în cei de jos, și cei de jos în cei de sus, fariseismul din societate este în directă opoziție cu principiile de morală, propoveduite de înțelepciunea legilor divine. Avutul statului împărțit după simpatie și criteriul alegerii valorilor nu mai este munca cinstită și dreaptă, ci diferitele interese particulare. Școala și mai cu seamă studiul credinței în Dumnezeu — religia — a fost desconsiderată. Prin orice combinații școlare ea a fost înlăturată, ca un obiect neînsemnat. Biserica și preoțimea prin diferitele legiuiri au fost umilite, din care cauză nu se poate mișca și activa așa cum ar trebui.

Din haosul acesta al vieții noastre publice și particulare a răsărit

ideea divină de înfrățire prin religie, luând ființă diferite societăți cu caracter religios. O astfel de societate este și „F. O. R.“ ce a luat ființă și la noi cu menirea de a trezi și forma o conștiință morală și națională, care să fie ca un zid puternic în care să se zdrobească și frângă săgețile oricărui dușman.

Instituțiile mai însemnate pentru formarea acestui zid de apărare sunt neapărat biserica și școala, cari au nespusa bucurie că în ajutorul lor vin asociații ca „F. O. R.“ iar „F. O. R.“ la rândul său numai prin aceste și în legatură cu biserica și școala va putea activa și trăi.

Astfel va trebui, ca raportul dintre stat și biserică să fie reglementat în așa fel, ca biserica dominantă și preoțimea ei să fie scoasă de sub umilirea în care se găsește, spre a-și putea îndeplini menirea ei cu demnitatea cuvenită. Școala să fie condusă de principiul biblic că „începutul înțelepciunii este frica de Dumnezeu“, căutând a ridică studiul credinței în Dumnezeu la valoare egală cu celelalte studii, dacă nu în fruntea lor, ca pe vremurile când școala dădea caractere, al căror cuvânt era cuvânt și vorba faptă, de cari astăzi se simte atât de mult lipsa. Tineretul să se îndrume spre biserică și Dumnezeu, energia lui să fie canalizată pe căi bune prin societăți ca „F. O. R.“ unde să se perfecționeze în senzul cuvintelor Mântuitorului: „Fiți desăvârșiți precum și Tatăl vostru cel din ceruri desăvârșit este“.

„F. O. R.“ prin înalta ei autoritate intelectuală, morală și națională în primul rând va trebui să aibă grijă de creșterea nepătată a acestui tineret eșit de pe băncile școlii, care este viitorul țării și al neamului nostru.

Abud.

N. Gavra

sta nu e totdeauna din păr; ea poate fi și din mătase de culoarea părului tuns. În decursul ospățului, pentruca nuntașii să se distreze, bărbatul glumei se urcă pe un scaun și strigă numele celor cari au adus daruri, atât mirelui cât și miresei. În cea dintâi Sâmbătă noua mireasă este condusă la biserică de către rudele ei feminine; din acest prilej se aranjază, deasemenea, o gustare. Fetele n'au obiceiul să cerceteze biserica.

8. *Înmormântările* lor sunt foarte simple. Mortul e condus la groapă numai de bărbați.

9. Cunoșcătorii limbii ebraice scriu adesea opere literare, de cele mai multe ori cu subiect religios. „Societatea de editură și tipografie din Maramureș“ are, din 1874 începând, o tipografie ebraică, la care lucrează în continuu patru culegători evrei. Tot în 1874 a început să apară, sub direcția lui Avram Günzler, foaia săptămânală „Hator“ (Porumbul), cu cuprins variat. Din 1874 începând au apărut în Sighet următoarele opere de literatură ebraică:

1. *Jetev Lev* (Indreptătorul de inimi). Comentariu la cele 5 cărți ale lui Moise. Autorul ei este Solomon Tirtelbaum, rabin din Sighet. Trei volume mari în 4°.

2. *Mennhasz User* (Linistea lui User). Co-

mentarii de-ale Talmudului. Un vol. în fol. 200 p., scris de Jungreis User, rabin din Csenger.

3. *Mare Jecheskel* (Oglinda lui Jecheskel). Explicații de texte religioase. Un vol. în fol. 212 p. Autorul Penet Jecheskel, rabin din Alba-Iulia.

4. *Pri Hachag* (Fructul sărbătorilor). Explicația legiuirilor pentru sărbători. Vol. al II. În fol. mare; 200 p. Autorul Avram Brodi, rabin din Nagy-Cerezma.

5. *Jád József* (Mâna lui Iosif). Întrebări și răspunsuri cu privire la religie. Un vol., în 4°. Autorul Iosif Joel Deutsch, rabin din Manestrīts.

6. *Divre Czádikin* (Cuvintele celor drepti). Extrase din cărțile vechi religioase. Vol. în 4°, 232 p. Autorul T. M. Kahan, din Tecșö (Teceu).

7. *Zohár Harakia* (Ceriul curat). Cugetări. Ed. II, în 4°, 424 p. Reproducere după o scriere mai veche, de N. Schönfeld, din Muncaciul.

8. *Remuze Thora* (Comentariu la scrierea sfântă). Un vol. în 4°, 80 p., de Gedajle Kahan, din Sighet.

9. *Uasuvasz Hanéber* (Recrearea sufletului). Sfaturi. În 8°, 72 p., de Moise Dawidovics, din Szinyérváralya (Seini).

10. *Saar Jehuda* (Poarta lui Saar). Explicații

de ale Talmudului. 200 p., format mare, de Iuda Saphir, rabin din Homonna.

11. *Abravan Olam* (Iubirea lumii). Versuri la înmormântări. 48 p., format mare, de Solomon Klein, din Sighet.

10. Despre Evreimea din Maramureș, în general atât se poate spune că e *înstărită*; durere că scopul celor mai mulți e numai banul. Vina acestui lucru o poartă în mare parte *educația lor, plină de lipsuri. N'au nici o școală regulată, iar din școlile clandestine, al căror număr se ridică în județ, la 200, ies înzestrați cu cunoștințe foarte puține.* Evreimea din Sighet începe să se îngrijească și de educația fetelor; școlile de fete încep să fie foarte frecventate de evreice.

În Sighet și Huszt, îndeosebi dela construirea liniei ferate (1872), se găsesc mulți Evrei civilizați. Se găsesc între ei 5 medici, 1 avocat, 1 inginer, doi librari, mai mulți restauratori, funcționari de bancă. Ei joacă un rol foarte important, în transporturi și comerț. *În congregația județeană se găsesc 120 evrei, iar în corpul funcționăresc din Sighet 22.* În consiliile comunale, de asemea, Evreii sunt aleși regulat.

Sichermann Mór.

G. Bogdan-Duică

Secta milenistă „Martorii lui Iehova“

Încă prin anul 1924 Ministerul Cultelor și Artelor cu ordinul Nr. 66955 din 23 Ianuarie 1924 a oprit întrunirile sectei numită „Studentii în Biblie“ ca fiind socotită periculoasă pentru siguranța Statului și moralitatea publică.

Întemeietorul sectei a fost T. C. Russel din America, pe care adepții lui îl numesc „un urmaș credincios al lui Iisus Hristos.“

Această sectă, ca toate sectele, s'a divizat în o mulțime de fărâmițuri cu numiri aparte ca: „Studentii Bibliei“, „Studentii Bibliei Asociați“, „Russeliști studenți ai adevărului descoperit de Pastor Russel“, „Statornici“, iar o altă grupă în frunte cu J. F. Rutherford și-au luat pomposul nume de „Martorii lui Iehova.“

Această din urmă grupă milenistă este cea mai însemnată dintre toate celelalte, prin propaganda întinsă ce o face în toate țările și n'o putem privi cu indiferență, deoarece are și la noi în țară o mulțime de prozeliti.

Doctrina lor, cuprinsă în toate scrierile șefului secției, Rutherford, conține o serie de ciudățenii, cari nu se mărginesc la cadrul sufletesc intern al omului, ci batjocoresc, cu o îndrăzneală ne mai pomenită, toate alcătuirile actuale: bisericesti, politice și financiare, numindu-le unelte ale Satanei. Zic, că toate mizeriile ce apasă în prezent asupra lumii, provin dela marele autor Satana, care guvernează lumea prin uneltele sale, cari sunt: factorii eclesiastici, politici și marii financiari. Dar nu va trece multă vreme, chiar în generația actuală, toate lipsurile și apăsările vor lua sfârșit și se va începe împărăția lui Hristos cu guvernul său de dreptate.

Lista aceluia guvern o aflăm în broșura lui Rutherford „Împărăția speranța lumii“ pag. 48—49, unde scrie: „Pe acei credincioși amintiți în Biblie începând cu Abel și până la Ioan Botezătorul (Evrei 11) — Abel, Enoch, Noe, Avraam, Isac, Iacov, Iosif, Moise, Ghedeon, Barac, Samson, Ieftaie, David, Samuel etc., — Dumnezeu îi va învia din morți și le va da viață ca oameni devăvăârșiți. Aceasta o va face imediat după ce familia cerească va fi completă, adică imediat după alegerea tuturor acelor, cari vor fi uniți în cer cu Hristos. Acei credincioși morți înainte de răstignirea lui Iisus „au făcut bine“ din toate puterile lor: ei toți au primit o bună mărturie și Iisus spune despre ei, că toți aceia, cari au făcut bine vor ieși afară din mormânturile lor la învierea vieții.

În foarte scurt timp, și anume încă în generațiunea din prezent, acei bărbați credincioși vor fi readuși la viață; li se va da viață omenească desăvârșită pe pământ, ei vor lua asupra lor îndatoririle în privința afacerilor guvernamentale și în viitor vor fi domnitorii văzuți între toate popoarele de pe pământ...

Este interesant de știut, că ori de câte ori vine vorba despre Evrei, a-

cești „martori ai lui Iehova“ au despre ei cele mai bune cuvinte, ceea ce ne îndreptățește a susține, că multe milioane de dolari, ce se risipesc pentru propagandă ies din pungile evreești.

Evreii, fiind încă tot în așteptarea unui Mesia, cred că vor reuși să forțeze cu bani împlinirea timpurilor, ca Mesia lor războinic să se arate mai-curând și să întemeieze mai de grabă împărăția universală evreiască.

Această sectă prezintă o vădită primejdie pentru unitatea Statului nostru, prin faptul, că adepții ei refuză prestarea serviciului militar și răspândesc blasfemii împotriva instituțiilor bisericești, cari sunt baza unității în statele naționale.

Pr. V. Puica

F. O. R. la Craiova. Aflăm din ziare, că profesorii de religie dela școlile din Craiova au hotărât să strângă tineretul într'o societate religioasă sub denumirea „*Frăția ortodoxă română*.“ La chemarea făcută s'au înscris până acum peste 500 elevi. Se fac conferințe, urmate de cântări religioase și chiar exerciții spirituale. Ceva mai mult, prof. conducător pr. V. Marghescu scoate și o revistă sub numele F. O. R.

Nu putem decât să ne bucurăm din toată inima, de această mișcare atât de însuflețită. Ea este independentă de F. O. R.-ul din Cluj.

„Nu cei sănătoși au trebuință de doctor, ci cei bolnavi. Eu am venit să chiem la pocăință nu pe cei ce duc o viață sfântă, ci pe cei păcătoși.“
Matei, 2, 17.

Asoc. clerului „Andrei Șaguna“.

COMUNICAT

Potrivit §-ului 6 din Regulamentul pentru organizarea despărțămintelor Asociației clerului „A. Șaguna“, în postul sfințelor Paști (luna Martie) va avea loc adunarea de primăvară a acestor despărțăminte, cu următorul

PROGRAM:

Ziua I.:

Înainte de masă: Invocarea Duhului sfânt. Darea de seamă a președintelui despre activitatea cercurilor religioase și despre activitatea culturală a membrilor despărțământului. Discuții. Chestiunea cotizațiilor. Înscriseri de membri noi. Alegerea delegațiilor pentru congresul viitor. Propuneri cu privire la activitatea viitoare a despărțământului.

După masă: Vecernie. Mărturisirea preoților și a credincioșilor, cu meditație. (Text pentru meditație: I Ioan 1, 8).

Ziua II.:

Sf. Liturghie înainte sfântită. Predică la împărțășirea preoților și a credincioșilor. (Text pentru predică: I. Cor. 11, 28). Împărțășirea preoților și a credincioșilor.

Sibiu, la 21 Februarie 1934.

Biroul Asociației clerului „Andrei Șaguna“.

INFORMAȚIUNI

AVIZ Nr. 994. Se aduce la cunoștința Cucernicilor preoți că nu se poate acorda nici un avans de salariu preoților, decât numai la propunerea oficiilor protopopești. Consiliul eparhial.

Universitare. Asociația profesorilor dela Academia de Înalte studii Comerciale și industriale din Cluj, în ședința plenară din 24 cor., a ales, cu unanimitatea voturilor, ca președinte, pe dl prof. Dr. Ion Mateiu, directorul gazetei noastre.

O distincție. Aflăm, că dl Dr. L. Chirilă, membru al Adunării eparhiei noastre, a fost numit director al școlii comerciale superioare de băieți din Cluj. Îl felicităm pentru această distincție și nu ne îndoim, că va răspunde nădejdelor bune, ce se leagă de domnia-sa.

Studii instructive. Ținem să atragem atențiunea cititorilor asupra studiilor istorice, extrem de intere-

sante, pe cari le publică în „Telegraful Român“ din Sibiu, savantul nostru colaborator dl prof. Gh. Bogdan-Duică. Cel din urmă foileton face portretul canonicului C. Papfalvi, unul din detractorii Mitropolitului Andrei Șaguna.

Ne pare bine de aceste rectificări prețioase aduse istoriei Ardealului, scrisă în paguba noastră de către oamենii pătimiși.

Remanierea guvernului. În zilele trecute s'a produs o remaniere parțială a guvernului prezidat de dl Gh. Tătărescă. Anume au plecat dd. C. Dimitriu, dela Ministerul sănătății și Gh. Cipăianu, dela Agricultură. În locul celui dintâi a intrat Dr. I. Costinescu; la Domenii a venit dl Vasile Sassu, originar din Săcelele Brașovului. În urma sa, titular al Ministerului de industrie și Comerț a ajuns dl ing. N. Teodorescu, economist bine cunoscut.

A mai intrat în guvern și dl C. Xenii, ca ministru fără portofoliu.

CĂRȚI ȘI REVISTE

I. D. Sandu. Un martir al ortodoxiei: Mitropolitul Sava Brancovici. Sibiu. 1934. Tip. arhidiecezană. 17 pagini format mare.

Este conferința frumoasă și temeinică, pe care autorul a ținut-o în Catedrala din Cluj, cu ocazia serbărilor de sfințire din 6 Noemvrie a. tr., la ședința festivă a „Frăției ortodoxe române“. O recomandăm insistent cititorilor noștri.

Gheorghe I. Pașchia: „Predica prin viață la Sfinți — încercare de a cunoaște viețuirea Sfinților și aghiografia ortodoxă.“ Inst. de arte graf. „Bucovina“, București 1934. Pagini 118. Lei 40.

Eficacitatea predicii nu stă în măiestria cuvântului, ci în puterea faptelor. Cuvintele cad în urechi — dar pilda bună pătrunde în inimă — și predicatorul care își zice predica întocmai ca instrumentul sau cântărețul, cântecul — fără a urmări ca acel ce-l ascultă să o învețe, traducându-o în faptă, este ca un cimpoi care se umflă când cântă, iar după aceea devine urit. De aceea cuvintele fără fapte nu folosesc nici pentru a trăi pe pământ nici spre a deveni cetățean al cerului (pag. 16-17).

Cum au răspuns Sfinții acestei exigențe, plinind cuvântul în fapte și predica în trăire — spre pilda tuturor — aceasta este, foarte sintetic prins, problema de care se ocupă dl Pașchia în lucrarea sa, stăpânind o orientare temeinică prin bibliografie și textele ce ne oferă.

Lucrarea cuprinde două părți. În partea întâia autorul atinge o serie de chestiuni mai generale cu rolul pedagogic al Sfinților, cari ne învață și pe noi să fim și să facem ceea ce ei au fost și au făcut.

Partea a doua cuprinde expunerea asupra darurilor prin cari au predicat și ne predică sfinții, ocupându-se de rugăciunea în viața Sfinților, cântarea și citirea cărților duhovnicești; smerenia, darul lacrimilor, ascultarea, lucrul, castitatea și minunile.

Prin înțelepciunea textelor aghiografe și prin evocările din viețile Sfinților, orânduie ca pilde ce trebuiesc urmate, această carte poate fi de mult folos și ne poate oferi multe sugestii pentru predici — fiind accesibilă și din punct de vedere bănesc.

fl. m.

Au apărut și se află de vânzare la **Librăria Eparhială din Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 6,** următoarele cărți:

Dr. A. Buzdug: *Merinde pentru sufletele credincioase. Predici la toate Duminecile anului bisericesc* Lei 100—
Dr. Gr. Comșa: *Aprindeți darul lui Dumnezeu. Meditații pentru preoți* Lei 30—
Dr. Gr. Comșa: *Scrisori către învățători* Lei 10—
Dr. V. Gheorghiu: *Sf. Evanghelic după Matei*, cu comentariu, vol. III. Lei 200—
Dr. Ion Lupaș: *Carte de istorie bisericească*, ilustrată, cartonală Lei 70—
Dr. I. Mateiu: *Politica bisericească a Statului Român etc.* Lei 60—
Viețile Sfinților, prelucrată de A. Lascarov-Moldovan, vol. I, broșura I, II, III à Lei 16—
V. Militaru: *Psaltirea*, în versuri, 334 pag. Lei 100—
Pașchia Gh. I.: *Predica prin viață la sfinți* Lei 40—
Pâslaru A., preot: *Valoarea scrierilor patriotice* Lei 20—
Papilian Victor: *În credința celor șapte sfeșnice*, roman, 2 volume Lei 170—
Pidalion, cu orânduirea nouă și tălcuri, de Arch. Tărăță și Popescu H. Lei 350—

Expediția se face prin colet postal contra cost sau cu ramburs. La prețurile de cost se mai adaogă și speșele postale. Pe lângă cele publicate mai sus, se poate comanda orice carte apărută în țară.

Comenzile se efectuează prompt și cu îngrijire.

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj.

